

KOP- SOLĪ

6. lpp.

“Ja klienti ir maskās, var parādīt ēdienkarti vai uzrakstīt uz papīra.”

Olita Vaccaro,
restorāna īpašniece

MAIJS 2021 | #5 (1128) | WWW.LNS.LV

STATŪTU GROZĪJUMU PROJEKTA APSPRIEŠANA

LNS Statūtu komisija aicina iepazīties ar sagatavoto LNS Statūtu grozījumu projektu, kas nosūtīts LNS biedriem uz e-pastu, kuri to izmanto, un sniegt priekšlikumus.

Ja kāds e-pastā nav saņēmis sūtījumu, lūdzu, vērsieties pie biedrības priekšsēdētāja un precizējiet savu e-pasta adresi.

Ar LNS Statūtu grozījumu projektu jūs varat iepazīties arī savā biedrībā.

LNS biedri Statūtu grozījumu priekš-

likumus var iesniegt līdz š. g. 6. jūnijam savas biedrības valdei vai sūtīt uz e-pastu: inese.immure@lns.lv.

Priekšlikumiem jābūt pamatotiem, tos var iesniegt, izmantojot veidlapu, kas arī ir nosūtīta e-pastā.

Pašreizējie Statūti tika apstiprināti 2013. gada 18. augustā. Statūti ir apskatāmi šeit: ej.uz/w9dx vai biedrībā.

Priekšlikumu iesniegšanas termiņš – 6. jūnijs.

2. lpp.

STĀJAS SPĒKĀ JAUNI MINISTRU KABINETA NOTEIKUMI

No 2021. gada 1. maija stājas spēkā jauni 2021. gada 20. aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr. 250 *Kārtība, kādā Latvijas Neredzīgo biedrība un Latvijas Nedzirdīgo savienība sniedz sociālās rehabilitācijas pakalpojumus un nodrošina tehniskos palīgīdzekļus – tiftelnieku un*

surdotehniku, kas aizvieto līdzšinējos 2009. gada 15. decembra Ministru kabineta noteikumus Nr. 1472.

Jaunajos Ministru kabineta noteikumos precizētas pakalpojumu saņemšanas nianses, kas bija sakrājušās 10 gadu laikā.

KOPSOLĪ LASIET

2.–3. OFICIĀLĀS ZIŅAS

- Stājas spēkā jauni MK noteikumi
- LNS valdes sēžu apskats
- LNS projekti

4.–5. BIEDRĪBU ZIŅAS

- Par Rīgas un Liepājas biedrību kopsapulcēm
- Valmieras biedrība lepojas
- Kurš ievēlēts Ventspils un Kuldīgas RB valdē?

6.–7. NODARBINĀTĪBA

- Latviete Olita Vaccaro Šveicē vada restorānu

8. INTERVIJA

- Ēvalds Grabežs par savu darbu, hobijiem un pagātņi

9. KULTŪRA

- Marika Čerņavska – *Cilvēcības vaigs*

10. VĒSTURE

- Olga Skorohodova – zinātniece un dzejniece

11. PIEEJAMĪBA

- *LNS Gada pieejamākais pakalpojums – Apotheka aptiekas*

12. DAŽĀDI

- LTV jaunumi
- Jubilāri
- Līdzjūtības

STĀJAS SPĒKĀ JAUNI MINISTRU KABINETA NOTEIKUMI

(Turpinājums no 1. lpp.)

SURDOTEHNISKIE PALĪGLĪDZEKĻI

1. Subjektīvas interpretācijas novēršanai noteikts dzirdes zuduma kritērijs personām, kuras pretendē uz valsts apmaksātiem tehniskajiem palīgīdzekļiem (turpmāk – TPL):

- 1) vārdzirdīgām personām, sākot ar vārdzirdības 3. pakāpi, dzirdes zudums runas zonas frekvenču (500, 1000, 2000 Hz) zemākajā punktā vismaz 55 dB labāk dzirdošajā ausī un nedzirdīgām personām,
- 2) vārdzirdīgām bērnam, ja tam noteikta vārdzirdība vismaz 1. pakāpē, dzirdes zudums runas zonas frekvenču (500, 1000, 2000 Hz) zemākajā punktā vismaz 15 dB labāk dzirdošajā ausī.

2. MK noteikumu pielikumā iekļauts jauns TPL – vides avārijas signalizācijas ierīce, kas paredzēta signalizēšanai par dažādiem vides apdraudējumiem – ugunsgrēks, gāzes noplūde un tamlīdzīgi, kā arī precizēti atsevišķu TPL nosaukumi.

3. Ietverti nosacījumi atsevišķu TPL saņemšanai personām no septiņu gadu vecuma, personām, kurām TPL nepieciešams izglītības iegūšanai vai darbam u. c.

4. Ietverts regulējums gadījumiem, kad personai ir tiesības saņemt TPL steidzamības gadījumā.

5. Ietverts regulējums, kad persona var atkārtoti pieteikties uz TPL.

6. Noteikts iesniedzamo dokumentu derīguma termiņš: atzinumam tehniskā palīgīdzekļa saņemšanai – seši mēneši, darba devēja izziņai – viens mēnesis.

7. Personu administratīvā sloga samazināšanai:

- 1) noteikts, ja Veselības un darbspēju

ekspertīzes ārstu valsts komisijas (VDEĀVK) izsniegtajā informācijā par invaliditātes noteikšanu ir norādīts, ka personai ir dzirdes funkcionēšanas traucējumi, tad atzinumu TPL saņemšanai varēs neiesniegt; 2) paredzēts, ja persona atkārtoti pieprasa jau saņemto surdotehnisko palīgīdzekļi, tad atzinumu TPL saņemšanai un audiogrammu varēs neiesniegt, iesniegumam pievienojot atbilstošos dokumentus, ja vēlas TPL saņemt steidzamības kārtā; 3) noteikts, ka informāciju par personas statusa atbilstību noteiktajiem kritērijiem un pārstāvības tiesību datus LNS saņems no Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes.

SOCIĀLĀS REHABILITĀCIJAS PAKALPOJUMI

Personu administratīvā sloga samazināšanai noteikts, ka, pieprasot pakalpojumus, personai vairs nevajadzēs iesniegt invaliditātes lēmuma kopiju, ja tajā ir norādīts, ka ir dzirdes invaliditāte, vai ģimenes ārsta vai ārstējošā ārsta atzinumu, kas apliecina, ka ir dzirdes traucējumi, bet informāciju par personas dzirdes invaliditāti LNS iegūs no VDEĀVK. Ja invaliditātes informatīvajā sistēmā nebūs datu par personas funkcionēšanas traucējuma veidu (nav ievadīts lēmums par invaliditātes noteikšanu) un **VDEĀVK rīcībā nebūs informācijas par personu, tad:**

LNS pieprasīs iesniegt otolaringologa vai ģimenes (vispārējās prakses) ārsta atzinumu, ka personas dzirdes traucējumi atbilst vismaz 3. pakāpei – dzirdes zudums runas zonas frekvenču zemākajā punktā ir vismaz 55 dB labāk dzirdošajā ausī.

SURDOTULKA PAKALPOJUMI

Personu administratīvā sloga samazināšanai noteikts, ka, pieprasot pakalpojumus, personai vairs nevajadzēs iesniegt invaliditātes lēmuma kopiju, ja tajā ir norādīts, ka ir dzirdes invaliditāte, vai ģimenes ārsta vai ārstējošā ārsta atzinumu, kas apliecina, ka ir dzirdes traucējumi, bet informāciju par personas dzirdes invaliditāti LNS iegūs no VDEĀVK. Ja invaliditātes informatīvajā sistēmā nebūs datu par personas funkcionēšanas traucējuma veidu (nav ievadīts lēmums par invaliditātes noteikšanu) un **VDEĀVK rīcībā nebūs informācijas par personu, tad:**

LNS pieprasīs iesniegt otolaringologa vai ģimenes (vispārējās prakses) ārsta atzinumu, ka personas dzirdes traucējumi atbilst vismaz 3. pakāpei – dzirdes zudums runas zonas frekvenču zemākajā punktā ir vismaz 55 dB labāk dzirdošajā ausī.

Pakalpojumu saņemšanas procesā noteikts, ka minimālais surdotulka pakalpojuma ilgums saskarsmes nodrošināšanai ar citām fiziskām un juridiskām personām vienā reizē ir viena stunda tulkošanai izbraukumos (ceļā pavadītais laiks tiek uzskatīts par pakalpojuma sniegšanas laiku arī gadījumā, ja persona, nebrīdinot surdotulku, nav ieradies saņemt surdotulka pakalpojumu) un surdotulka pakalpojumu vienlaikus varēs nodrošināt divi tulki:

- 1) ja tulkošanas ilgums pārsniegs divas stundas,
- 2) ja tas tiks nodrošināts personai ar multifunkcionāliem traucējumiem.

Plašāku informāciju par valsts apmaksājamiem pakalpojumiem un TPL personām ar dzirdes traucējumiem var iegūt LNS mājaslapas sadaļā *Pakalpojumi*. ●

LNS VALDES SĒŽU APSKATS

21. aprīlī notika 6. valdes sēde, kurā tika apspriests delegātu skaits uz biedrības Latvijas Nedzirdīgo savienība 20. kongresu un pārstāvju skaits uz LNS domi.

LNS dome ar 2020. gada 27. maija lēmumu noteikusi šādu pārstāvniecības normu uz LNS 20. kongresu: viens delegāts no katriem 30 biedriem (saskaņā ar LNS reģionālo biedrību (RB) uzskaiti pēc stāvokļa uz 01.01.2021., bet ne mazāk kā divi delegāti no katras LNS RB).

Uz 01.01.2021. biedru skaits LNS RB ir šāds: Rīgas RB – 1070, Valmieras RB – 78, Smiltenes RB – 63, Rēzeknes RB – 101, Daugavpils RB – 102, Ventspils RB – 39, Kuldīgas RB – 75, Liepājas RB – 88.

Tāpat LNS valdei nepieciešams noteikt pārstāvības normu pārstāvju izvirzīšanai jaunam LNS domes sastāvam. LNS statūtu 7.2. apakšpunkts nosaka, ka LNS dome sastāv no 19 locekļiem. Rēķinot atbilstoši LNS biedru skaitam (1616), vidēji no 85 biedriem var izvirzīt vienu pārstāvi uz LNS domi. Tā kā LNS RB (izņemot Rīgas RB) biedru skaits ir no 39 līdz 102 un LNS statūtu 7.3. apakšpunkts nosaka, ka LNS domes sastāvā ir visu LNS RB (teritoriālo struktūrvienību) pārstāvji, tad katrai LNS RB (izņemot Rīgu) jāizvirza viens pārstāvis, bet Rīgas RB – 12 pārstāvji uz LNS domi.

Pieņemts lēmums apstiprināt uz LNS 20. kongresu izvirzāmo delegātu skaitu:

no Rīgas RB – ne vairāk kā 36 delegāti, no Valmieras RB, Rēzeknes RB, Daugavpils RB, Kuldīgas RB un Liepājas RB – ne vairāk kā 3 delegāti no katras biedrības un no Smiltenes RB un Ventspils RB – ne vairāk kā 2 delegāti, kopā 55 delegāti.

Valde nolēma arī apstiprināt šādu pārstāvības normu pārstāvju izvirzīšanai jaunam LNS domes sastāvam uz LNS 20. kongresu: no Rīgas RB 12 pārstāvji un pa vienam pārstāvim no pārējām biedrībām, kopā 19 pārstāvji.

6. sēdē tika apstiprināts SIA *LNS nekustamie īpašumi* 2020. gada pārskats. Tika nolemts apstiprināt LNS SIA *LNS DANE* 2020. gada pārskatu. Bilances reformācija jāizdara 2021. gada 31. maijā, rezultāti jāatspoguļo 2021. gada bilancē.

27. aprīlī notika LNS 7. valdes sēde. Valde nolēma apstiprināt SIA *LNS Surdotehnikās palīdzības centrs* 2020. gada pārskatu un pieņēma vairākus lēmumus.

Valde nolēma apstiprināt ziņojuma projektu par LNS reģionālo biedrību darbu 2020. gadā, kā arī virzīt uz tuvāko LNS domes sēdi ziņojumu par LNS reģionālo biedrību darbu 2020. gadā ar šādu lēmuma projektu:

- informāciju par LNS reģionālo biedrību darbu 2020. gadā pieņemt zināšanai;
- izteikt LNS reģionālo biedrību valdēm pateicību par veikto darbu;

- turpināt LNS reģionālo biedrību valdēm piesaistīt lektoros no valsts, pašvaldību un citām institūcijām, kā arī sadarboties ar nevalstiskajām organizācijām un citām organizācijām, apmeklēt kvalifikācijas celšanas kursus, pilnveidot prasmes un iemaņas;
- noteikt atbildīgo par lēmuma izpildi LNS viceprezidenti.

Augstākā reģionālo biedrību (teritoriālo struktūrvienību) pārvaldes institūcija ir biedru kopsapulce vai pārstāvju sapulce (konference), kas sasaukama ne retāk kā reizi divos gados. Tā kā iepriekšējās biedrību kopsapulces vai konferences notika 2019. gadā, 2021. gadā biedrībām jāriko biedru kopsapulces vai pārstāvju sapulces (konferences). Visas reģionālās biedrības LNS valdei ir iesniegušas kopsapulces vai konferences norises laikus. Biedrību kopsapulcēs vai konferencēs ir nepieciešama arī LNS valdes pārstāvju dalība.

Sakarā ar to, ka 2021. gada 8. maijs bija darba diena, un to, ka Kuldīgas reģionālā biedrība iesniedza iesniegumu ar lūgumu pārcelt kopsapulces datumu uz 15. maiju, LNS valde nolēma veikt grozījumus 2020. gada 12. februāra LNS valdes lēmuma Nr. 3-15 1. punktā un vārdus *Kuldīgas RB – 08.05.2021. pl. 12.00* aizstāt ar vārdiem *Kuldīgas RB – 15.05.2021. pl. 12.00*. ●

—Karīna Pavlova

PAR REĢIONĀLO PROJEKTU ĪSTENOŠANU

Tuvojas beigām Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta finansēts projekts *Iekļaujamies Rīgas apkaimēs ar zīmju valodu*. Maijā paredzēts organizēt paneldiskusiju *Nedzirdīgo senioru vienlīdzīgas iespējas savās apkaimēs Rīgas pilsētā, izmantojot Zoom platformu*. Paneldiskusijas norise sadalīta piecās daļās, jo diemžēl epidemioloģiskā situācija valstī ievieš korekcijas un pulcēties kopā nav iespējams.

Paneldiskusijas 1. daļā piedalīsies LNS vadība, LNS aktivisti, LNS Dienas centra *Rītausma* pārstāvji, pārstāvji no apkaimju biedrībām, pārstāvji no nedzirdīgo senioru padomes no dažādām apkaimēm. Šajā daļā tiks izrunāti tādi problēmjaudājumi, kā nedzirdīgo senioru lomā apkaimju kustībā, labiekārtošanā, uzlabošanā un attīstībā, informācijas

(ne)pieejamība nedzirdīgajiem senioriem par pasākumiem/aktivitātēm/notikumiem savās apkaimēs utt.

Savukārt paneldiskusijas 2., 3., 4. un 5. daļā piedalīsies paši nedzirdīgie seniori no dažādām apkaimēm, lai apspriestu priekšlikumus un uzlabojumus, kas sekmtu nedzirdīgo senioru sabiedrisko un pilsonisko aktivitāti savu apkaimju identitātes stiprināšanā. Izstrādātos priekšlikumus un uzlabojumus plānots nosūtīt Rīgas domei un apkaimju biedrībām, lai nodrošinātu atgriezenisko saiti.

Pateicoties Liepājas pašvaldības līdzfinansējumam, liepājnieki īsteno NVO projektu *Informācijas izpratne un līdzdalība sabiedriskajā dzīvē*. Projekta ietvaros tiks gatavotas videoziņas latviešu zīmju valodā par Liepājas pilsētas aktualitātēm un notikumiem, notiks izglītojošo lekciju cikls juridiskajā un medicīniskajā jomā,

ko vadīs kvalificēti speciālisti.

LNS Rīgas reģionālās biedrības Jelgavas grupa realizēs projektu *Mēs Jelgavai!*, ko līdzfinansēs Jelgavas pilsētas dome. Projektā paredzēts organizēt tīklošanās pasākumus *Izaugsmes ceļi* (labās prakses un pieredzes apmaiņas braucieni uz Rīgu, Valmieru, Alūksni un Smiltēni) un gada noslēguma pasākumu *Jelgavnieku spēks*.

Tukuma novada pašvaldība piešķīra līdzfinansējumu projekta *Kopā, tālāk, plašāk!* īstenošanai LNS Rīgas reģionālās grupas Tukuma grupai. Projekta ietvaros plānots organizēt veselību veicinošu nometni *Veselīgais un zaļais dzīvesveids kustībā*, divu dienu pieredzes apmaiņas un labās prakses braucieni uz LNS Kuldīgas RB un LNS Liepājas RB, un gada noslēguma pasākumu.

Sekojiēt projektu jaunumiem LNS mājaslapā. ●

—Ilze Jaunzeme

LNS LIEPĀJAS RB KOPSAPULCE

LNS Liepājas reģionālās biedrības kopsapulce notika brīnišķīgā saulainā dienā 2021. gada 9. maijā Zoom platformā. Kopsapulcē piedalījās 43 biedri (biedru skaits uz 2021. gada 9. maiju ir 85), kā arī LNS prezidente Sandra Gerenovska un LNS viceprezidente Brigita Lazda. Lai gan bija bažas par to, ka Zoom platformā varētu nesapulcēties pietiekams skaits biedru un kopsapulce būs jāpārceļ, bet domājām pozitīvi un strādājām, lai informētu biedrus, vajadzības gadījumā palīdzētu ielādēt Zoom programmu/aplikāciju gan planšetēs, gan datorā. Divas reizes pirms kopsapulces tika organizēta izmēģinājuma tikšanās Zoom, jo daudzi biedri bažījās, vai spēs pieslēgties, vai mācēs pareizi nobalsot utt.

Vispirms biedri iepazinās un novērtēja Liepājas reģionālās biedrības valdes darbu laikā no 2019. gada 24. marta līdz 2021. gada 9. maijam. Debatēs klātesošie izteica ierosinājumu, lai arī citi biedri uzdrošinās Facebook ievietot videostāstus par dažādām tēmām, jo nav iespējams tikt klātienē. Ikvienam taču ir jaunumi, ar ko padalīties! Daži biedri izteica vēlmi iepazīties ar LNS Statūtu grozījumu projektu, lai varētu izteikt savus priekšlikumus.

Turpinājumā notika biedrības priekšsēdētāja un valdes vēlēšanas, pārstāvja izraudzīšana LNS domei un delegātu izvirzīšana uz LNS 20. kongresu.

Par LNS Liepājas RB priekšsēdētāju uz diviem gadiem atkārtoti ievēlēja Ilzi Jaunzemi. Biedrības valdē ievēlēti pieci locekļi – Ilze Jaunzeme (priekšsēdētāja), Gundega Paņko, Aldis Ādamsons, Arita Dirnēna un Jānis Skudra. Uz LNS domi izvirzīja Ilzi Jaunzemi. Uz LNS kongresu izvirzīja trīs delegātus – Ilzi Jaunzemi, Aldi Ādamsonu un Jāni Skudru. Par LNS prezidenta amata kandidātiem liepājnieki izvirzīja Sandru Gerenovsku un Brigitu Lazdu.

Sapulces nobeigumā biedri uzdeva jautājumus Sandrai Gerenovskai par skaņas indikatora ar dūmu detektoru saņemšanas kārtību.

Lai šajā pārmaiņu laikā ikvienam ir spēks rast jaunas idejas un priecāties par dzīvi! ●

—Ieva Geige-Preiss

VENTSPILS RB KOPSAPULCE

8. maijā attālināti Zoom platformā notika LNS Ventspils reģionālās biedrības kopsapulce. Tajā piedalījās 21 biedrs (biedru skaits uz 2021. gada 8. maiju ir 39), kā arī LNS prezidente Sandra Gerenovska un LNS viceprezidente Brigita Lazda. Kopsapulces sākumā Ventspils reģionālās biedrības valdes priekšsēdētāja Ieva Geige-Preiss ziņoja par paveikto iepriekšējā periodā. Debatēs tika izteikts ierosinājums turpmākam darbam – organizēt draudzības sporta spēles brīvā dabā. Tāpat tika izteikts priekšlikums LNS Statūtu grozījumiem – samazināt obligāto biedru skaitu, kāds nepieciešams biedrības izveidošanai un pastāvēšanai.

Pēc tam sekoja biedrības priekšsēdētāja un valdes vēlēšanas, pārstāvja izraudzīšana LNS domei un delegātu izvirzīšana uz LNS 20. kongresu. Par LNS Ventspils RB valdes priekšsēdētāju uz diviem gadiem atkārtoti ievēlēja Ievu Geigi-Preiss. Biedrības valde arī turpmāk darbosies piecu cilvēku sastāvā – atkārtoti ievēlēti Ieva Geige-Preiss, Ina Rutkovska, Jeļena Uljanova, Laura Igare un Raimonds Rudzājs.

Kā pārstāvi jaunajai LNS domei ventspilnieki izvirzīja Ievu Geigi-Preiss. Savukārt LNS 20. kongresā Ventspils RB pārstāvēs divi delegāti – Ieva Geige-Preiss un Laura Igare.

Ventspils RB izvirzītais LNS prezidenta amata kandidāts ir Sandra Gerenovska. Tāpat tika izvirzīts kandidāts LNS Goda biedra nosaukuma piešķiršanai. ●

—Inga Upesjure

VALMIERAS BIEDRĪBA LEPOJAS

Lai gan biedrībā ir jūtams biedru sarukums, tomēr priecājamies, ka ar daudziem varam lepoties. Pandēmijas ierobežojumu dēļ biedrībā ir liels klusums, taču tas nenozīmē, ka biedri sēž rokas klēpī salikuši. Vairākus biedrus vēlētos īpaši izcelt.

Laura Makšima ir absolvējusi Valmieras Gaujas krasta vidusskolu – attīstības centru. Pēc tam Valmieras Dizaina un mākslas skolā viņa apguva interjera dizainera zināšanas. Laura atveda uz biedrību mazu daļiņu no saviem darbiņiem. Tie tiešām ir skaisti! Daži jau ir rezervēti, lai vēlāk tos varētu iegādāties.

Arī no mūsu radošo nodarbību vadītājas Daces Meņģeles sagaidām skaistus pavasara ziedīņus, kas ienes vasarīgas noskaņas biedrības telpās.

Vēl lepojamies ar puīšiem, kuri jau ir slavēti vairākkārt, – brāļiem Jāni Slemperu un Armandu Felkeru. Abi ir čakli, izpalīdzīgi un gudri. Neskatoties uz grūtībām, abi kopā neatlaidīgi un spītīgi darbojas un cīnās savā nodarbē. ●

—Ivars Kalniņš

RĪGAS BIEDRĪBAS GRUPU KOPSAPULCES TURPINĀS

PLĀVIŅU GRUPA

17. aprīlī Plāviņu biedru grupas sapulcē piedalījās 14 biedri. Pēc Raita Rūrāna ziņojuma par grupas darbu klātesošie debatēja par informācijas atspoguļošanu LNS mājaslapā un avīzē *Kopsolī*, nedzirdīgo nodarbinātību un pabalstiem. Uz Plāviņu grupas priekšsēdētāja amatu piekrita kandidēt tikai Māra Auziņa, un viņa tika ievēlēta. Birojā ar viņu strādās Jeļena Bogatirjova un Kaspars Baltmanis. Raitis Rūrāns tika izvirzīts uz LNS Rīgas biedrības konferenci.

TUKUMA GRUPA

23 biedriem klātesot, 17. aprīlī notika Tukuma grupas pārvēlēšanu kopsapulce. Līdzšinējā grupas vadītāja Inese Simsone sniedza ziņojumu par grupas darbu divos gados. Debatēs biedri pozitīvi izteicās par grupas darbu. Inese Simsone atkārtoti un vienbalsīgi ievēlēja par Tukuma grupas vadītāju. Viņas komandā būs Renārs Simsons, Alvis Ozoliņš, Elīna Ozoliņa un Oļegs Adamovičs. Uz Rīgas biedrības konferenci izvirzīja Inesi Simsoni.

JELGAVAS GRUPA

Šīs grupas kopsapulcē 24. aprīlī piedalījās 34 biedri. Jelgavas grupas biroja loceklis Kristaps Legzdiņš nolāsīja atskaitei ziņojumu. Debatēs bija dažādi jautājumi: grupas darba organizēšana, titru un zīmju valodas tulku nodrošināšana TV raidījumos, piemēram, *Degpunktā*, *Šodienas jautājums*, izveidotā Jelgavas grupa *WhatsApp*, neapmierinātība ar *SEB* bankas komisijas maksu. Kandidātu izvirzīšana uz Jelgavas grupas priekšsēdētāja vietu trīs reizes bija neveiksmīga, bet ceturtajā reizē līdzšinējā vadītāja Natālija Felkere tomēr piekrita un ar vairākuma atbalstu tika ievēlēta. Savukārt viņa par saviem palīgiem izvēlējās Māri Veidemani un Kristapu Legzdiņu. Sapulces dalībnieki vienotās par Natālijas Felkeres un Kristapa Legzdiņa izvirzīšanu uz Rīgas biedrības konferenci.

RĪGAS RAJONA GRUPA

24. aprīlī notika arī Rīgas rajona grupas kopsapulce, kurā piedalījās 44 no 131 biedra. Šīs grupas vadītāja Ingūna Krama sniedza atskaitei pārskatu, bet

debatēs tika aktualizēta šīs grupas sadalīšana, piemēram, pirms gada no šīs grupas radās Ogres grupa. Uz Rīgas rajona grupas vadītāja vietu kandidēja Kristīne Krista Magone, un viņu arī apstiprināja. Komandā ar viņu – Ingūna Krama un Krista Freimane. Uz Rīgas biedrības konferenci izvirzīja Kristīni Kristu Magoni, Kristu Freimani, Ingūnu Kramu un Guntaru Beisonu.

LNS CV GRUPA

30. aprīlī notika LNS CV grupas kopsapulce, kurā piedalījās trīs no pieciem biedriem. Pēc grupas priekšsēdētājas Lilitas Janševskas pārskata ziņojuma bija šīs grupas priekšsēdētājas vēlēšanas. Šajā amatā ievēlēja izvirzīto Guntu Birnīti, kura arī būs delegāte Rīgas biedrības konferencē.

OGRES GRUPA

Pirms gada izveidotajai Ogres grupai 1. maijā bija pirmā pārvēlēšanu kopsapulce, kurā piedalījās 18 no 31 biedra. Pēc grupas vadītājas Ievas Rusules atskaitei ziņojuma klātesošie novērtēja grupas darbu. Debatēs dalībnieki apspriedās par nākamajām tikšanās reizēm un ekskursijām. Par Ogres grupas vadītāju ar vairākuma atbalstu ievēlēja Andu Tīdemani. Grupas birojā – Ieva Rusule un Biruta Lasmane. Anda Tīdeme arī būs delegāte uz Rīgas biedrības konferenci.

JŪRMALAS GRUPA

9. maijā notika šīs grupas kopsapulce, kurā piedalījās 15 biedri. Jūrmalas grupas vadītājs Juris Salinieks ziņoja par paveikto darbu divos gados. Pēc tam sekoja šīs grupas priekšsēdētāja vēlēšanas, tajās uz diviem gadiem atkārtoti ievēlēja Juri Salinieku, kurš arī būs delegāts uz Rīgas biedrības konferenci. Jura Salinieka birojā – Andris Keders un Arta Birzniece-Siliņa.

LNS Rīgas reģionālajai biedrībai ir 15 grupas. Par divu grupu (*Cerība* un *Raiņa skolas*) kopsapulcēm rakstīts iepriekšējā *Kopsolī* numurā, bet par pārējām (*Zemgales, Vidzemes, Kurzemes, Latgales, Ziemeļu un Tilts*) – nākamajā avīzes numurā. ●

KULDĪGAS RB ARĪ TURPMĀK VADĪS VILHELMĪNE VICINSKA

15. maijā attālināti Zoom platformā notika LNS Kuldīgas reģionālās biedrības kopsapulce.

Kopsapulcē piedalījās 43 biedri (biedru skaits uz 2021. gada 15. maiju ir 75), kā arī LNS prezidente Sandra Gerenovska un LNS viceprezidentes Brigita Lazda un Inese Immure.

Sanāksmes sākumā biedri iepazinās un novērtēja Kuldīgas reģionālās biedrības valdes darbu no 2019. gada 24. marta līdz 2021. gada 15. maijam. Debatēs klātesošie atzinīgi novērtēja priekšsēdētājas Vilhelmīnes Vicinskas darbu biedru informēšanā par aktuāliem jaunumiem. Viņa izveidojusi atsevišķu *Facebook* grupu Kuldīgas biedriem, tā nodrošinot, ka ikviens biedrs, kurš izmanto datoru, ir informēts gan par biedrības, gan par LNS aktualitātēm.

Turpinājumā notika biedrības priekšsēdētāja un valdes vēlēšanas, pārstāvja izvirzīšana LNS domei un delegātu izvirzīšana uz LNS 20. kongresu.

Par LNS Kuldīgas RB valdes priekšsēdētāju uz diviem gadiem atkārtoti ievēlēja Vilhelmīni Vicinsku. Biedrības valde darbosies piecu cilvēku sastāvā – Vilhelmīne Vicinska, Juris Ozoliņš, Vilma Gregore, Līga Immure un Žanete Škapare. Kā pārstāvi jaunajai LNS domei Kuldīgas RB izvirzīja Vilhelmīni Vicinsku. Savukārt LNS 20. kongresā biedrību pārstāvēs trīs delegāti – Vilhelmīne Vicinska, Žanete Škapare un Guntars Jurševskis.

Kā LNS prezidenta amata kandidātu Kuldīgas RB izvirzīja Lauru Zeltiņu.

Kopsapulces nobēgumā tika ierosināts padomāt par nedzirdīgiem pielāgotā dūmu detektora ar gaismas signālu ierīkošanu biedrības telpās, kā arī sniegt nedzirdīgajiem biedriem vairāk aktuālo informāciju par vakcīnām pret Covid-19. ●

LATVIETE ŠVEICĒ VADA RESTORĀNU

Raksti *Pietro Vaccaro mūs nedzird, bet viņa picas... un Nedzirdīgums – sajūtas citā frekvencē* par PIETRO un OLITAS VACCARO ģimeni nesen bija publicēti Šveices laikrakstā *laRe-gione*. “Pietro daudzus gadus strādāja par mehāniķi, bet, pateicoties aizrautībai ar ēdiena gatavošanu, 2004. gadā viņš kopā ar sievu Olitu atvēra restorānu-picēriju,” tā par Pietro raksta vietējā avīze.

“Es vienmēr esmu sapņojis par darbu virtuvē. Sāku strādāt ar nelielu pieredzi tējas istabā, tur izbaudīju šo vidi, pēc tam viņi mani pieņēma darbā par picas šefpavāra mācekli picērijā Montekaraso. Pateicoties milzīgajai saņemtajai iespējai un savai pieredzei, es īstenoju sapni – atvērt mūsu restorānu-picēriju,” Šveices avīzei atklāj Olitas vīrs Pietro.

Olita Vaccaro (dzim. Bergmane) un Pietro jau 17 gadus vada restorānu Šveices pilsētā San Bernardino. Tas ir kalnains ciems, kas atrodas Graubindenes kantonā. Šveicē runā trijās valodās: itāļu, franču un vācu. Olita dzīvo itāļu daļā. Esot trīs bērnu māte, Olita paspēj arī vadīt savu Facebook grupu *Zibens&Jaunums Nedzirdīgie*, kurai ir 630 sekotāji. “Ja esat Šveicē, noteikti iegriezieties manā restorānā!” smaidot Olita aicina visus nedzirdīgos latviešus.

Kāpēc pārcēlāties uz Šveici?

Redzēju, ka nākotnē Latvijā nekādi uzlabojumi nav gaidāmi, un meklēju vietu, kur būtu iespēja dzīvot labāk.

Kā apgūvāt itāļu valodu?

Sākumā mācījos no grāmatām, izmantoju svešvārdu vārdnīcas. Man bija vairākas grāmatas: latviešu-angļu un angļu-itāļu vārdnīca, un otrādi – itāļu-angļu un angļu-latviešu vārdnīca. Visu laiku šķirstīju un meklēju katru vārdu. Aptuveni 2006. gadā *iPhone* telefonā parādījās vārdnīcas, kuras automātiski tulkoja no itāļu uz latviešu valodu un otrādi. Arī tagad izmantoju automātisko tulkotāju telefonā – runā itāļu valodā un parādās tulkojums latviešu valodā. Parasti baidos, ka kādu vārdu neesmu sapratusi pareizi. Arī tagad – laikā, kad visi valkā maskas – ne visu var saprast. Paldies maniem bērniem, jo, ja teikumā gadās kāda kļūda, viņi palīdz izlabot.

Olita Vaccaro savā restorānā *Ristorante Pizzeria Bar Sole*

Un itāļu zīmju valodu?

Zīmju valodu apguvu vēl. Mans vīrs ir vājdzirdīgs. Kad iepazīnāties, viņš man iemācīja Šveices itāļu zīmju valodu.

Vai Šveices itāļu zīmju valoda ir līdzīga Itālijas zīmju valodai?

Jā, šīs valodas ir līdzīgas. Ja aizbraukšu uz Itāliju, varēšu tur brīvi sazināties itāļu zīmju valodā.

Jums ir trīs dzirdīgi bērni. Kā sazināties ar viņiem?

Zīmju valodā ar balsi, itāļu valodā.

Vai gadās arī problēmas komunikācijā?

Visi mani bērni prot zīmju valodu. Var arī gadīties, ka es viņiem kaut ko stāstu, bet viņi nesaprot – tad sazinos rakstiski. Piemēram, gadās kādi svešvārdi, kuriem nezinu zīmi. Tad es uzrakstu uz papīra.

Kā jūs saprotaties ar dzirdīgajiem?

Es lasu no lūpām. Ja nesaprotu, ko apmeklētājs saka, tad ieslēdzu telefonā *Google* mikrofonu. Tad runātais tiek pārveidots rakstiskā tekstā. Gadās kļūdas, bet, satiekoties viens pret vienu, tulko labi. Ja klienti ir maskās, var parādīt ēdienkarti vai arī uzrakstīt uz papīra. Apmeklētāji zina, ka esam nedzirdīgi un vājdzirdīgi un vajag sazināties savādāk. Visi to pieņem. Klienti arī paši intere-

sējas, kāds ir alfabēts, kādas zīmes. Tas arī palielina cilvēku interesi par zīmju valodu – piemēram, kā zīmju valodā ir *paldies* vai *lūdzu*.

Pastāstiet par darbu restorānā.

Sāku strādāt 2004. gadā, tolaik manam pirmajam bērnam bija gads un pieci mēneši. Sākumā viņu pieskatīt mums palīdzēja mani vecāki, kas atbrauca no Latvijas. Pirmos trīs gadus strādāt bija grūti, jo nepazinu cilvēkus, nezināju, kā veidot komunikāciju ar apmeklētājiem, bet no 2007. gada darbs uzņēma apgriezienus. Tā mēs turpinām darbu līdz šai dienai. Lielākoties mēs strādājam tikai divatā ar vīru, bet uz vasaras un ziemas periodu, kad ir vairāk apmeklētāju, pieņemam vēl sešus darbiniekus.

Vai vadīt restorānu bija jūsu bērnības sapnis?

Tas bija mana vīra sapnis. Es esmu strādājusi viesnīcā, savukārt vīrs sešus gadus privātā restorānā gatavoja picas. Kad 2000. gadā iepazīnāties, nolēmām, ka vajadzētu atvērt pašiem savu restorānu.

Vai jums ir profesionālā izglītība?

Visu esmu apgūvusi pašmācības ceļā. Abi neesam apmeklējuši nekādus kursus.

Kas darbā jūs saista visvairāk?

Visvairāk man patīk taisīt kokteiļus un

piedāvāt aperitīvus. Protams, ļoti patīk kontaktēties ar apmeklētājiem.

Kā izmainījās ikdiens saistībā ar Covid-19 ierobežojumiem?

Kad sākās pandēmija, trīs mēnešu laikā restorāns periodiski bija slēgts. Varējām ceļot tikai pa Šveici, ārpus valsts nedrīkstēja doties. Bet tas deva iespēju labāk iepazīt Šveici un tās skaisto dabu. Valsts nekādu atbalstu nav sniegusi, uzskatot, ka bizness ir tikai mūsu darīšana. Vīrs tomēr turpināja strādāt. Sekojām līdzī valstī noteiktajiem ierobežojumiem un slēdzām restorānu uz karantīnas laiku. Tikai nesen atļāva apkalpot klientus ārā un gatavot ēdianu līdzņemšanai.

Kā tapa jūsu Facebook grupa?

Sākotnēji es biju iesaistīta grupā *Nedzirdīgās sievietes LV*. Tur radās domstarpības, jo vēlējos biežāk publicēt jaunumus no Šveices, bet grupas vadībai tas nepatika. Tāpēc izveidoju savu grupu, lai varētu publicēt visu informāciju, kas man šķiet svarīga – gan no Latvijas, gan no Šveices, gan no citām pasaules valstīm.

Jums ir trīs bērni un savs bizness. Kā atrodat laiku Facebook grupas vadīšanai?

Tagad karantīnas laikā esmu mājās un, kamēr bērni ir skolā, varu aktīvi darboties grupā. Arī tad, ja kaut kur braucam un vīrs ir pie stūres, es varu ievietot grupā kādus jaunumus. Kad karantīna beigsies un atsāksies ikdienas darbs restorānā, Facebook grupai man laika noteikti būs mazāk.

Kā atlasāt informāciju, kuru publicēt?

Apskatos ziņas internetā – piemēram, Šveices vai Itālijas ziņas, izlasu un to, kas man šķiet interesanti, publicēju grupā.

Kādi ir jūsu hobiji?

Man patīk doties pārgājienos, ceļot, apskatīt dabu un kalnus. Ar prieku arī gatavoju ēst.

Kur atrodat receptes?

Pārsvarā izdomāju pati. Vēlos pateikties Valmieras Vādzirdīgo skolai, kurā iemācījos dzīvei nepieciešamās praktiskās iemaņas, tostarp ēst gatavošanu. Visu, kas saimniecei būtu jāzina un jāmaks, man iemācīja tur. Dažreiz paskatos arī kādas itāļu receptes. Vīram patīk gatavot kūkas, cept cepumus, taisīt picas.

Vaccaro ģimene

Olitas vīrs Pietro

Kur vislabprātāk ceļojat?

Tagad vairāk pa Šveici, pa kalniem. Pirms pandēmijas ceļojām uz ārzemēm. Piemēram, biju Ēģiptē, Dubaijā, Meksikā, Tunisijā, Čehijā, Itālijā, Sicīlijā...

Vai Šveicē ir kāda nedzirdīgo organizācija?

Ir, bet neesmu ar to saistīta. Itāļu valodas nedzirdīgo kopiena nav aktīva. Vairāk aktīva ir Šveices Nedzirdīgo biedrība, kurā runā vācu valodā. Kopumā es maz kontaktējos ar Šveices nedzirdīgajiem.

Kur iepazīties ar vīru?

Es strādāju viesnīcā, bet vīrs tur bija iegriezies iedzert kafiju. Tā mēs iepazīnāmies.

Olita, jūs rūpējaties arī par savu fizisko formu. Varbūt varat kaut ko ieteikt?

Cenšos, lai ikdienā būtu fiziskā slodze un vairāk kustību. Tas īpaši aktuāli ir tagad, karantīnas laikā, jo daudzi vairāk uzturas mājās, vairāk ēd, līdz ar to zaudē savu fizisko formu. Es neēdu kartupeļus un gaļu, lietoju mazāk eļļas, vairāk vārītus un mazāk ceptus ēdienus. Man ir picas ēdienreizes dienā. ●

JA MAN BŪTU IESPĒJA MAINĪT VIENU LIETU PASAULĒ

Šis cilvēks ir viens no pirmajiem vādzirdīgajiem Latvijā, kas saņēma autovadītāja apliecību un aktīvi pavadīja brīvo laiku, katru trešdienu piedaloties orientēšanās sacensībās dzirdīgo grupā *Magnēts*. Intervijas viesis ir darbaholiķis, kuram patīk daudz lasīt, komunicēt ar apkārtējiem un būt lietas kursā par visu. Strādā par santehniķi SIA "LNS Nekustamie īpašumi" kopš tās dibināšanas. LNS Rīgas RB biedrs **ĒVALDS GRABEŽS** – par savu darbu, hobijiem un pagātņi.

No kurienes jūs esat?

Es piedzimu Latgales laukos 1941. gada augustā. Šogad svinēšu 80 gadu jubileju. Māja, kurā piedzimu, ir saglabājusies, tāpēc katru gadu atvaļinājuma laikā braucu tur atpūsties.

Kur jūs mācījāties?

Mācības uzsāku 1949. gadā Rīgas Nedzirdīgo skolā. Pēc skolas beigšanas iestājos vidusskolā – mācījos J. Raiņa strādnieku jaunatnes 8. vakara vidusskolā (tagad Rīgas Raiņa vidusskola). Godīgi sakot, man nepatika skolas stingrais režīms, jo nebija brīvības sajūtas. Nebija nekādas iespējas pamest teritoriju līdz pat brīvdienām. Atceros, ka visi gaidīja nedēļas beigas, jo katru sestdienu mēs apmeklējām kinoteātri, bet pārējās dienās bija stingrs režīms. Nebija sajūtas, ka esam brīvi cilvēki. Neskatoties uz šo režīmu, skolā strādāja brīnišķīgi pedagogi. Skolotāji bija atsaucīgi, un visi skolēni atzina, ka mums ar viņiem paveicies.

Pastāstiet, lūdzu, par darba gaitām.

Darba gaitas uzsāku 1962. gadā Rīgas mācību ražošanas uzņēmumā (MRU) par remonta atslēdznieku, kur nostrādāju līdz tā reorganizācijai 1993. gadā. Pēc neatkarības atjaunošanas MRU tika likvidēts, un LNS nekustamie īpašumi pārņēma atbildību par saimnieciskiem darbiem. Manas darba gaitas turpinājās, kad man tika piedāvāti siltuma santehniķa kursi. Tos pabeidzot, es turpināju strādāt, bet šoreiz – par santehniķi AS *Rīgas Siltums*. Tur nostrādāju desmit gadus. 2021. gada 1. septembrī būs jau 59 gadu darba stāžs, un pagaidām es neplānoju apstāties.

Par kādu profesiju sapņojāt bērnībā?

Es ļoti gribēju būt tālbraucējs šoferis, kurš pārvadā preces. Bija tāds bērnības sap-

nis – attīstīties šajā jomā. Kā redzat, nesasnāca.

Kādi jums ir hobiji?

Mans hobijs ir vākt metāllūžņus. Skaitos darba attiecībās, oficiāli maksāju nodokļus. Draugi un paziņas sniedz informāciju par metāllūžņiem, es aizbraucu, savācu un nododu. Nopelnītais ir papildu pie-maksa pensijai.

No 1. maija ir atklāta makšķerēšanas sezona. Vai jums tas ir aktuāli?

Man patīk zvejot ar tīklu un ķert vēzus... Kādreiz lauku mājā man bija tāda iespēja, bet diemžēl vairāk nav. Jāatzīst, ja tagad man to piedāvātu, es labprāt piekristu.

Vai jūs sekojat līdzī sporta notikumiem?

Es sekoju līdzī tikai pasaules čempionātiem un Olimpiskajām spēlēm – skatos futbolu, basketbolu, hokeju... Šogad no 21. maija līdz 6. jūnijam Rīgā būs pasaules čempionāts hokejā – to skatīšos. Agrāk fanoju par *Dinamo*, bet tagad vairs nē, jo viņi vairs labi nespēlē.

1990. gadā pieņemta deklarācija par Latvijas neatkarības atjaunošanu. Kas mainījies pēc 30 gadiem?

Vairāk izbaudu mūsu laiku, jo uzskatu, ka iepriekš bija sliktāk. Agrāk bija maza alga un tukši veikali, savukārt mūsdienās mēs neesam tik ierobežoti – veikalos daudz preču, rindas nav garas un dzīves līmenis būtiski paaugstinājies.

Vai jums patīk ceļot?

Jā, ļoti. Vismīļākā ceļojumu vieta man ir Sāmsala, uz turieni es braucu katru gadu. Mans ceļš izskatās šādi: sākumā braucu viens pats ar mašīnu, pēc tam ar prāmi un atkal ar mašīnu. Manuprāt, viena vieta ir vislabākā, un tai ir dīvains nosaukums – Muhu (Sāremā aprīņķis, Igaunija). Protams, ka ceļoju ne tikai uz turieni. Esmu bijis arī Polijā, ar nedzirdīgo grupu bijām Somijā...

Pastāstiet, kā ieguvāt autovadītāja apliecību.

1971. gadā saņēmu tiesības motocikla vadīšanai un 1973. gadā – autovadītāja apliecību. Tagad man ir divas automašīnas un viens motocikls. Sanāca tā, ka bijām pirmā nedzirdīgo grupa, kas ieguva vadītāju apliecības. Man laimējās būt vienā no pirmajām grupām gan tad, kad saņēmu motocikla vadītāja apliecību, gan tad, kad mācījos autovadītāju grupā.

Kurš cilvēks visā dzīves posmā ir atstājis uz jums vislielāko ietekmi?

Mani ietekmēja skolotājs, kurš pasniedza latviešu valodu, – Artūrs Auseklis. Viņš daudz ko stāstīja un mācīja, tāpēc uzskatu viņu par svarīgu cilvēku savā dzīvē.

Pieņemsim, ka jums ir iespēja mainīt vienu lietu pasaulē. Kas tā būtu?

Ja man būtu iespēja mainīt vienu lietu pasaulē, es izdarītu tā, lai Covid-19 infekcija neeksistētu vai nebūtu bīstama. ●

Teksts: Marika Čerņavska Foto: Marikas Čerņavskas personiskais arhīvs, Krista Seberova

CILVĒCĪBAS VAIGS

Ja ir kāda trausla sabiedrības grupa, ko pazīstu tiešām labi, tad tie ir nedzirdīgie. Pirms desmit gadiem gandrīz visa vide ap mani bija nedzirdīgie un ar viņiem saistītie. Mani apbūra sirsnība, vienkāršība un saskarsmes tiešums, ko viņos redzēju. Biju tik dziļi ienirusi kļūsuma pasaulē, ka galu galā aizbraucu uz Čehiju un studēju teātra nodaļā nedzirdīgajiem. Zīmju valoda, ko sazinā lieto šie cilvēki, manī iegūla tik spēcīgi, ka, pa ielu ejot, rokas pašas kustējās, domājot jaunas domas un pārvēršot tās zīmēs, bet naktīs pēc garas darba dienas rādījās murgi, ka ap manu gultu sēž nedzirdīgie un man viņiem jātulko.

Pakāpeniski šo pieredzi papildināja komunikācijas un darba pieredze ar citiem īpašajiem: jauniešiem ar garīgās attīstības traucējumiem – naiviem, bērnišķīgiem, spontāniem un tādēļ nereti vai nu ļoti dūsmīgiem, vai ļoti sirsnīgiem, bezgala dzīvīgiem un tiešiem. Man ir bijusi tā laime piedalīties fantastiskā festivāla noslēguma koncertā Francijas pierobežas pilsētiņā, kur muzicēja šveiciešu grupa un divas mollīgas solistes ar Dauna sindromu publiku spridzināja ar savu enerģiju un prieku. Kādas konferences izskaņā Čehijā ir laimējies *dzīvajā* redzēt holandiešu *Maatwerk* – brīnišķīgu, profesionālu teātra trupu ar aktieriem, kam arī lielākoties ir Dauna sindroms.

Reiz kādas dzejas grāmatas prezentācijā biju atbildīgā par nedzirdīgu aktieru grupiņu, kas dzeju interpretēja zīmju valodā, bet šajā pasākumā uzstājās arī neredzīga sieviete, kas to lasīja balsī, ar pirkstu viegli vilkdama pāri lappusēm, lai sataustītu dzejas tekstu Braila rakstā. Man kļuva žēl – lūk, uzstājamies gan mēs, gan viņa, bet viņa mūs neredz un mani studenti nedzird nekā no viņas uzstāšanās. Gājām klāt aprunāties, un es abām pusēm tulkoju. Mani studenti viņai vienai vēlreiz norunāja savus dzejoļus, ļaujot, lai sieviete ar rokām aptausta katru viņu kustību, un reizē stāstīju viņai, kurš vārds, kā un kāpēc caur pirkstiem *aizdejo* tieši tā un ne citādi. Brīdis šķita aizkusti-

Aktrise Jolanta Znotiņa, solo performance "Sieviete un karš", 2020

noši skaists, un bez starpnieka tas vispār nebūtu bijis iespējams.

Un tad savā ceļā satiku cilvēkus, kuri ir vienlaikus neredzīgi un nedzirdīgi. Lai precizētu – lielākoties katrs no viņiem kaut drusciņ redzēja vai dzirdēja, tādēļ varējām sarunāties. Mans apmulsums, redzot, ka arī šādos apstākļos, pasaulē topot arvien tumšākai un klusākai, dzīve vēl var būt domu un ilgu pilna un ne obligāti depresīva, mijās ar apbrīnu, pārdomām pašai par sevi un pateicību – vispirms par satikšanos. Iepazīnu arī cilvēkus ar kustību traucējumiem – čehu puisi, kuru kopā ar visu riteņkrēslu draugi staipīja augšā un lejā pa dažādu pasākumu pagrabiem un augšstāviem, vai dejotāju Paivi no Skandināvijas, kas pēc smagas kāju traumas kļuva par deju izrāžu veidotāju bēbīšiem – šajā vecumā šķiet tik dabiski vērot, ja kāds dejo lielākoties sēdus vai guļus.

Nav nekādas nejausības, ka lielākā daļa manas pieredzes ir saistīta ar citām valstīm. Šeit mākslas un īpaši profesionālas jaunrades pieejamībā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām atpaliekam. Tomēr zīmes, ko nolasu mediju un kultūrtelpā, liek domāt, ka šajā jautājumā arī Latvija šobrīd beidzot ir laikmetu griežu situācijā: pandēmijas apstākļos biežāk nekā jebkad agrāk redzam surdotulkus TV pārraižu ekrānos, nupat aprīlī ir noslē-

dzies Valsts Kultūrkapitāla fonda mērķprogrammas *KultūrELPA* projektu konkurss, un, kā atzīmē kultūras ministrs, pirmoreiz fonda "programmā ir iekļauts pieejamības faktors, kas ir viena no būtiskām satura vadlīnijām arī jaunajās kultūrpolitikas pamatnostādņēs". Respektīvi – šoreiz konkursā ir uzsvērtā jauna kultūras piedāvājuma radīšana vai jau esošu kultūras produktu pielāgošana cilvēkiem ar redzes, dzirdes, uztveres vai kustību traucējumiem. Arī Latvijas Jaunā teātra institūts šogad realizē projektu, kurā plānoti četri semināri, lai noteiktu, kā kultūras infrastruktūru padarīt pieejamāku cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

Es gaidu sakustēšanos. Jo stāsts nav tikai par to, ka viņi ir tādi paši cilvēki. Stāsts nav arī par arvien lielāku un veiksmīgāku palīdzēšanu. Atceroties Jaunās Derības stāstu, ir jābūt gatavībā, lai līdz Kristum aiznestu to, kas nevar paiet. Tikai aiznestu. Tikai iztulkotu. Tikai uzliktu nobrauktuvi. Padarītu kaut ko pieejamu – ne vairāk. Bet reizē *paralizētie* līdz Kristum aiznes mūs, jo tieši viņos apbrīnojami spēcīgi atmirdz cilvēciņas vaigs. Nezinu, kāpēc tā. Vairbūt te ir kaut kas par viņu trauslumu un kaut ko ļoti svarīgu, kas caur to saprasts. ●

Raksts pārpublicēts no žurnāla Katoļu Baznīcas Vēstnesis maija numura.

OLGA SKOROHODOVA – ZINĀTNIECE UN DZEJNIECE

Turpinot rakstu sēriju par pasaulē ievērojamiem cilvēkiem ar dzirdes traucējumiem, šoreiz iepazīstināsim ar Olgu Skorohodovu – nedzirdīgi neredzīgo sievieti, kura nepadevās grūtībām un savas dzīves laikā sarakstīja daudzus zinātniskos darbus par nedzirdīgi neredzīgo bērnu attīstības, izglītības un apmācības problēmām.

Olga Skorohodova (1911–1982) bija vienīgā meita nabadzīgā zemnieku ģimenē. Viņas māte strādāja priesteru ģimenē, bet tēvs Otrā pasaules kara sākumā tika iesaukts armijā un neatgriezās. Olga bija padomju zinātniece defektoloģe, skolotāja, rakstniece, pedagogijas zinātņu kandidāte. Piecu gadu vecumā meningīta dēļ Olga pilnībā zaudēja redzi un pakāpeniski sāka zaudēt arī dzirdi. Līdz apmēram 11–13 gadu vecumam viņa varēja dzirdēt skaļu runu ar labo ausi, bet no 14 gadu vecuma kļuva pilnīgi nedzirdīga.

“Maza auguma sieviete korektā melnā kostīmā” – tā par Olgu rakstīja krievu valodas pasniedzēja Maskavā Roza Čaurina (*Роза Чаурина*). Nedzirdīgi neredzīgā Olga ar savu drosmi un ambīcijām iedvesmojusi daudzus. Viņa publiski aizstāvēja savas tiesības būt līdzvērtīgai citiem Krievijas zinātniekiem. Olga mierīgā balsī stāstīja par savu darbu Pedagoģijas zinātņu akadēmijas auditorijai, lai saņemtu pedagoģisko zinātņu kandidāta grādu. Uz jautājumiem viņa atbildēja ātri un iebilda, ja kaut kam nepiekrita. Olga aizstāvēja disertāciju – plaši pazīstamo grāmatu *Kā es uztveru, iedomājos un izprotu apkārtējo pasauli* (tul. no krievu val. – *Как я воспринимаю, представляю и понимаю окружающий мир*).

Olgai Skorohodovai bija pedagoģisko zinātņu kandidātes zinātniskais grāds, līdz mūža beigām viņa strādāja Maskavas Defektoloģijas institūta Nedzirdīgi neredzīgo apmācības un izglītības labo-

ratorijā par zinātnisko asistenti, bija ne tikai daudzu zinātnisko darbu autore, bet arī dzejniece. Viss, ko uzrakstījusi Olga Skorohodova, palīdz mums saprast redzi un dzirdi zaudējuša cilvēka apbrīnojamo iekšējo pasauli. ●

Raksta avots: Korekcijas pedagoģijas institūta muzejs

—Baiba Bicēna

KĀ ES SAŅĒMU VAKCĪNU PRET COVID-19

Februāra sākumā internetā pieredzīgtrējos vietnē *Mana vakcīna* pašā pirmajā tās atvēršanas dienā. Gribu imunitāti, jo man patīk ceļot, piedalīties dažādos pasākumos. Reģistrējoties norādīju, ka vēlos vakcinēties dzīvesvietai tuvākajā vietā.

Aprīļa sākumā paziņoja, ka tiek atvērtas jaunas prioritārās grupas. Viena no tām attiecās uz mani. Un jau nākamajā dienā uz manu mobilo telefonu tika atsūtīta īsziņa, ka varu pierakstīties vakcinācijai ar *Astra Zeneca* Veselības centrā *Plavnieki* vai ATTA centrā Krasta ielā. Īsziņā bija saite uz garu sarakstu, kurā laikā ir brīvas vietas.

Izdomāju, ka braukšu uz ATTA centru. Izvēlējos laiku nākamajā darbadienā. Rindas nebija – ļoti ātri tiku pie daktera. Poti saņēmu. Pēc tam vajadzēja 15 minūtes pasēdēt – ja nu kļūst slikti? Bet nekļuva.

Jau iepriekš biju lasījusi, ka problēmas, piemēram, paaugstināta temperatūra, var būt nākamajā dienā, tāpēc jau

iepriekš sarunāju, ka nākamajā dienā strādāšu attālināti. Tā arī bija – naktī man kļuva auksti un no rīta bija temperatūra. Galva nesāpēja un slikti nebija. Aiznākamajā dienā viss bija kārtībā.

Kartītē, kuru saņēmu potēšanās dienā, ir ierakstīta konkrēta diena un laiks, kad jāierodas saņemt otru poti jūnija sākumā. Vai tieši tā būs, nezinu, jo lasīju, ka laiku var pārcelt. Ja man atsūtīs īsziņu, pierakstīšos uz citu laiku. Ja ne, iešu tad, kad norādīts kartītē. ●

Teksts: Valda Lutiņa Foto: Jāņa Kūliņa personiskais arhīvs

PAR ZĪMJU VALODAS TULKA PAKALPOJUMU APTIEKĀS

Nedzirdīgiem un vājdzirdīgiem bieži nākas sastapties ar ierobežojumiem un grūtībām, saņemot dažāda veida pakalpojumus. Lai cilvēkiem būtu ērtāk sazināties ar farmaceitu, LNS sadarbībā ar *Apotheka* nodrošina tiešsaistes zīmju valodas tulka pakalpojumus. Pavisam nesen *Apotheka* saņēma balvu *LNS Gada pieejamākais pakalpojums*. Uz *Kopoli* jautājumiem atbild *Apotheka* valdes loceklis JĀNIS KŪLIŅŠ.

Kā aizsākās sadarbība ar Latvijas Nedzirdīgo savienību?

Ar LNS sadarbojamies nedaudz vairāk kā divus gadus. Mūs saveda kopā veiksmīga nejaušība – publiskajā vidē pamanījām savienības komunikācijas aktivitātes, kur tika stāstīts par iespējām vājdzirdīgiem vai nedzirdīgiem cilvēkiem ikdienas procesos saņemt attālinātu zīmju valodas tulka palīdzību. Uzreiz sapratām, ka šī ir lieliska iniciatīva un arī mēs, *Apotheka* kolektīvs, gribam tajā iesaistīties.

Mūsu komandai šķita un joprojām šķiet – tas ir tikai godīgi, ka jebkuram cilvēkam, neskatoties uz veselības stāvokli, ir iespējams saņemt pilnvērtīgu veselības aprūpi, sākot jau ar visplašāk un visvienkāršāk pieejamām vietām – aptiekām. Aptiekā pavisam noteikti bez pilnvērtīgas komunikācijas neiztikt. Farmaceiti ir veselības aprūpes speciālisti, viņiem ir zināšanas un atbilstoša izglītība, lai konsultētu cilvēkus par vispārējiem veselības jautājumiem un ieteiktu pareizāko rīcību dažādās situācijās, kā arī konsultētu par medikamentu klāstu, iedarbību, lietošanas biežumu, ilgumu, savienojamību ar citiem medikamentiem un citiem saistītiem jautājumiem. Es pat teiktu, ka saruna ar farmaceitu ir visa pamats, bet pats riskantākais, no kā jāizvairās, ir konsultēšanās par medikamentu izvēli un lietošanu ar draugiem, paziņām un kolēģiem. Lai arī apmainīšanās ar pieredzi pēc būtības nekādus riskus nerada, svarīgākais ir izrunāties ar farmaceitu, izstāstīt savas vajadzības, domas, arī atklāti pateikt, ka kādam paziņam palīdzēja konkrētās zāles, un noskaidrot farmaceita profesionālo viedokli, jo tas, kas palīdzējis kādam citam, ļoti iespējams ir nepiemērots vai pat bīstams risinājums jums.

Izprotot vajadzību, uzreiz sazinājā-

mies ar LNS un sākām darbu pie tehniskajiem risinājumiem pakalpojuma praktiskajai ieviešanai.

Gada sākumā saņēmāt balvu *LNS gada pieejamākais pakalpojums*. Kādas sajūtas bija, saņemot šo pagodinājumu?

Paldies par augsto novērtējumu! Tas bija negaidīts, bet, protams, ļoti patīkams pārsteigums. Savā un visa *Apotheka* kolektīva vārdā vislielākā atzinība projekta virzītājam Inesei Immerei, jo, tikai pateicoties viņas atsaucībai un iesaistei, izdevās īstenot šī pakalpojuma nodrošināšanu *Apotheka* aptiekās.

Kā saziņa ar nedzirdīgajiem notiek šobrīd Covid-19 pandēmijas ietekmē?

Šobrīd pakalpojums pieejams 21 aptiekā, taču *Apotheka* tīklā ir vairāk nekā 100 aptiekas visā Latvijā. Ja vien būtu tāds pieprasījums, šo pakalpojumu esam gatavi piedāvāt arī citās *Apotheka* aptiekās, gan nodrošinot tehniskās iespējas sazināties ar tulku, gan apmaksājot tulka konsultāciju, lai tai nebūtu jātērē katram piešķirtās valsts apmaksātās tulka stundas.

Saziņu nedaudz ietekmē un papildu izaicinājumus rada drošības pasākumu ievērošana – gan distance, gan sejas maskas lietošana. Taču, lai arī tas mazliet sarežģī procesu, risinājums ir atrodams. Pēc pieredzes spriežot, lielākais izaicinājums ir paradumu maiņa un uzdrīkstēšanās lietot zīmju valodas tulka pakalpojumu. Ikdienā mēdzam saskarties ar situācijām, kad ir iespēja saņemt tulka pakalpojumu, bet cilvēki izvēlas sazināties ar farmaceitu tāpat kā līdz šim, jo tā ir ierastāk un drošāk. Iedrošinājumam varu teikt, ka mūsu farmaceiti ir atvērti jauniem komunikācijas veidiem, un nākamreiz, kad apmeklēsiet aptieku, noteikti izmantojiet saziņu ar tulku, ja arī sākotnēji šķiet, ka tas var aizņemt vairāk laika vai ir kādas citas bažas. Mūsu kolēģi ir gatavi jums palīdzēt!

Aptiekusaraksts, kur šis pakalpojums ir pieejams, atrodams www.apotheka.lv, sadaļā *Pakalpojumi aptiekās > Zīmju valodas tulkis*. Ja ir vēl kāda *Apotheka* aptieka, kur pircēji vēlētos saņemt tulka pakalpojumu, rakstiet uz e-pastu: info@apotheka.lv.

Kas jums visvairāk patīk savā darbā?

Apotheka aptieku tīklā strādāju jau vairāk nekā desmit gadus, bet, neskatoties uz to, ka pagājis pietiekami ilgs laiks, šis darbs vēl aizvien ir interesants un aizraujošs. Šo gadu laikā ir bijusi iespēja realizēt daudzus svarīgus projektus gan pašam uzņēmumam, gan tādus, kas ir ļoti nozīmīgi mūsu klientiem, piemēram, *Apotheka* Klienta kartes ieviešanu, *online* aptiekas atvēršanu un jaunā koncepta aptieku atvēršanu. Tie visi ir bijuši iespējami un ļoti aizraujoši projekti, ko man bija iespēja realizēt kopā ar saviem *Apotheka* kolēģiem. Mana lielākā motivācija, kas priecē un sniedz enerģiju darboties, ir gandarījums par paveikto un iespēja strādāt kopā ar zinošiem kolēģiem.

Kādas nodarbes vai hobiji jums sagādā prieku ārpus darba?

Mani hobiji ir ceļošana, teātra un kino apmeklēšana un dārzkopība. Pēdējais gads gan ir ieviesis izmaiņas šajos paradumos – daudz vairāk laika veltīts dārzam, bet ceļots pārsvarā pa Latviju, atklājot daudzas līdz šim nezināmas un neapmeklētas vietas. Tāpat ir bijusi iespēja veltīt daudz vairāk laika savai ģimenei un draugiem, par ko esmu ļoti priecīgs. ●

PAŠVALDĪBU PRIEKŠVĒLĒŠANU PĀRRAIDES AR SURDOTULKOJUMU

Sestdien, 2021. gada 5. jūnijā, Latvijā norisināsies kārtējās pašvaldību vēlēšanas. Latvijas Televīzija piedāvā dažādas pašvaldību vēlēšanu pārraides ar surdotulkojumu gan ēterā, gan internetā.

Maijā skatītāji varēja vērot sešas priekšvēlēšanu bezmaksas aģitācijas ar surdotulkojumu, ko var noskatīties www.ej.uz/9zzh.

Savukārt jūnija sākumā būs skatāmas divas priekšvēlēšanu diskusijas ar surdotulkojumu internetā. Pirmā diskusija būs 2. jūnijā plkst. 21.15, bet otrā diskusija – 4. jūnijā plkst. 21.00. Vēlēšanu

dienā, 5. jūnijā, LTV1 ēterā būs vērojami divi pašvaldību vēlēšanu ziņu speciālizlaidumi ar surdotulkojumu – plkst. 8.00 *Rīta Panorāmas* speciālizlaidums, bet 14.00 – dienas ziņu speciālizlaidums. Vēlāk, plkst. 21.05, internetā ar surdotulkojumu varēsīm sekot līdzi spraigajai vēlēšanu naktij.

Savukārt 6. jūnijā plkst. 8.00 LTV1 ēterā būs skatāms *Rīta Panorāmas* speciālizlaidums, kurā tiks paziņoti vēlēšanu rezultāti. Vēlāk, plkst. 18.20, internetā ar surdotulkojumu varēs vērot pēcvēlēšanu diskusiju. ●

Pārraides datums, laiks	Pārraides nosaukums	Surdotulkojums internetā	Surdotulkojums LTV 1 ēterā
02.06. plkst. 21.15–22.30	Priekšvēlēšanu diskusija	✓	
04.06. plkst. 21.00–22.30	Priekšvēlēšanu diskusija	✓	
05.06. plkst. 8.00–9.30	<i>Rīta Panorāmas</i> speciālizlaidums		✓
05.06. plkst. 14.00–14.15	Ziņu speciālizlaidums		✓
05.06. plkst. 21.05–01.05	Vēlēšanu nakts	✓	
06.06. plkst. 8.00–10.00	<i>Rīta Panorāmas</i> speciālizlaidums		✓
06.06. plkst. 18.20–19.50	Pēcvēlēšanu diskusija	✓	

LĪDZJŪTĪBAS

*Tālu gāju grūtu mūžu,
Daudz darbiņu padarīju;
Nu apsīka mani soļi
Baltā smilšu kalniņā.*

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs
MĀRIS KEIŠS
(03.07.1953.–26.01.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību
Māra radniekiem un draugiem.

LNS Smiltenes RB

+

*Dusi saldi zemes klēpī,
Lai tev sapņu nepietrūkst.
Mīļas rokas ziedus noklās,
Un tev silti vienmēr būs.*

Mūžībā aizgājis mūsu biedrs
ANTONS SPAKOVIČS
(27.02.1936.–15.02.2021.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Antona
radniekiem un draugiem.

LNS Smiltenes RB

+

*Paņem līdzi saules glāstu,
Ko tev draugu rokas liek,
Lai tev, smilšu klēpī dusot,
Mazu brīdi siltāk tiek.
(P. Priede.)*

Mūžībā aizgājusi mūsu biedre
GAĻINA MOLOIČIKA
(05.02.1943.–16.12.2020.)

Izsakām visdziļāko līdzjūtību viņas
tuviniekiem un draugiem.

LNS RĪGAS RB un Jūrmalas grupa

SVEICAM JŪNIJA JUBILĀRUS!

Rīgas biedrībā

07.06. OLGA MAISKA
15.06. FEODOSE LEPEŠA
16.06. JĀNIS MEŽECKIS
18.06. RAISA CIVKUNOVA
20.06. ELITA BEISONE
23.06. LARISA OSETOVA
24.06. ANDRIS BERGS
30.06. TATJANA LOMINSKA

Daugavpils biedrībā

14.06. VLADISLAVS DMITRIJEVS

Liepājas biedrībā

14.06. JĀNIS KUPŠIS

Smiltenes biedrībā

26.06. LĪGA KALNĪTE

Valmieras biedrībā

07.06. GUNTA APSĪTE